

Tovább keressük az eltűnt égboltot...

Januárban sajnos folytatódott a több hónapos felhős-ködös időjárás, ritka vendég volt a derült (vagy csak kissé felhős) ég. Szerencsés és szemfüles észlelőink persze kihasználták a derült pillanatokat, ahogy megszoktuk tőlük.

Az észlelési évet egy, még decemberből technikai okok miatt lemaradt észleléssel kezdem. Szabó Ádám december 31-én délelőtt kb. 3 órán át látható, hihetetlenül erős fényű és ragyogóan tiszta színvilágú zenitkörüli ívet fényképezett, a látványos halóelemhez felső oldalív, felső érintő ív és melléknap is társult – ez utóbbi még délután is megmutatkozott. A téli alacsony napállás tette lehetővé, hogy a zenitkörüli ív ideálisan jelenhessen meg, és sokáig élvezhesse észlelők a látványt.

Az esztendőt Kósa-Kiss Attila nyitotta, 1-jén délelőtt kb. két órán át figyelte meg a 22 fokos naphaló felső részét Nagyszalontáról, másnap pedig délután látott élénkörös felső érintő ívet.

A hónap első, nagyon várt eseménye a január 2-i Hold-Vénusz-együttállás. Igazából a déli órákban lett volna érdekes elcsípni a párost, ekkor alig 1 fokra voltak egymástól, alkonyatra ez a távolság a duplájára nőtt, ám még így is látványos maradt. Felhőresek alig akadtak, a reménytelennek látszó dupla sarlós észleléseket tehát csak különösen szerencsés és kitartó amatőrtársainktól vártuk. Veszprémben Ladányi Tamás és a rovatvezető észlelt, Szolnokon Szabó Szabolcs Zsolt rendíthetetlen szorgalommal követte az együttállást, Debrecenben Zajác György is legyűrte a felhőket, Adonyban Rosenberg Róbert állt be a szerencsések sorába, Hegyi Imre Dabasról örökítette meg a párost, Brlás Pál Szegeden fényképezte a gyönyörű sarlók együttállását.

Január 6-án Szabó Szabolcs Zsolt rendkívül látványos nap-délibábot fotózott alkonyatkor, a lényeg a hatalmas napfolt torzulása

volt, ám ezen kívül természetesen maga a napkorong is laposodott-nyúlt. „Az észlelés során az 1944-es csoport feltjai a légköri inverzióban, hol megnőttek, hol pedig eltűntek, amely így még érdekesebbé tette a megfigyelést.”

Brlás Pál szegedi égboltján gyönyörűen mutatkozott meg január 2-án alkonyat után a holdsarló és a Vénusz sarlócskája

11-én Farkas Viktor látványos felső érintő ívet és 22 fokos naphalót, Hadházi Csaba élénk 22 fokos holdhalót fotózott Hajdúhadházzól, a rovatvezetőnél pedig este holdkoszorú volt (s mellette a Hold közelében álló Fiastyúk néha kikandikált a vonuló felhők közül).

Érdekes, hogy a norvégiai Stavangerben is pont ezen a napon volt esemény, Uhrin András igen élénk színekben pompázó melléknapot fényképezett, mégpedig az arrafelé nem túl gyakori zivatarfelhő (Cumulonim-

bus) elterülő üllőjén. A zivatarfelhők üllője gyakorlatilag ugyanolyan miniatűr jégkristályokból áll, mint a fátyolfelhők, technikailag annak is tekinthető, csak a születése szorosan kötődik a zivatarfelhőhöz.

Január 12-én Rosenberg Róbert irizáló felhőt fotózott a Nap közelében – azonban az optikai jelenségen kívül a vékonyka Vénusz-sarlót is elcsípte Adonyból! 14-én Kósa-Kiss Attila reggel melléknapot, este pedig négy órán át látható 22 fokos holdhalót észlelt Nagyszalontáról. Január 15-én este a Jupiter igen látványos ovális pártában mutatkozott Rosenberg Róbert fényképezőgépe előtt. Az ovális pártá kialakásához viszonylag fényes bolygó vagy csillag szükséges, illetve az, hogy az égitest alacsonyan álljon.

Ábrahám Tamás gyönyörűen komponált ausztriai fotója a fátyolfelhőn kialakult látványos halóról

Január 16-án éjjel Keszthelyi Sándor és Sragner Márta követte a Pécs egén igen látványosan megmutatkozó holdhalót, a jelenség valószínűleg tovább is megmaradt, ám a megfigyelő is ember, így bő négy és fél óra észlelést követően aludni tértek amatőrtársaink. A jelenség érdekessége, hogy a 22 fokos gyűrűn a homályos pártába burkolózó Jupiter volt az ékkő – a holdhalók ilyen ékkővel a legszebbek! A jelenséget a rovatvezető is megfigyelte, ám a veszprémi égen csak nagyon halvány, nehezen észrevehető volt a halógyűrű. Rosenberg Róbert holdkeltkor halvány holdszaloppal együtt fényképezte le Adonyból a pártával övezett

Jupiter, később nála is kialakult a 22 fokos holdhaló.

Január 20-án este ismét Rosenberg Róbert látott a Jupiter körüli pártát. 24-én Hadházi Csaba 22 fokos naphalót fotózott, a haló két oldalán a melléknapok s a belőlük röviden kinyúló melléknapivek is megjelentek. 25-én Rosenberg Róbert a napnyugtát kergette meg, közben a még a horizont felett álló Nap kicsi, de látványos oszloppal örvendeztette meg, majd amikor félig már elmerült a látványon, a tetején szépen leszakadó délibábot produkált. Sajnos a levegő nem volt elég tiszta ahhoz, hogy a leszakadó darabka zöld színt öltösn.

Január 29-én Ábrahám Tamás Ausztriában fényképezett látványos halójelenséget – nyilván a tapasztalt fotós, aki nem sajnálja a fényképezés során a tájelemeket kihasználni, jócskán feldobhatja a kevésbé feltűnő eseményt is, ez esetben azonban maga a jelenség is látványos volt. A havas osztrák táj felett kissé gomolyos égen fátyolfelhők is úsztak, ezek hozták létre a 22 fokos naphalót, a csak rövid ideig látszó felső érintő ívet és az igencsak fényes melléknapokat – a melléknapi pedig egészen a Naptól jól látható volt, és mindkét melléknapon hosszan túlnyúlt. Ábrahám Tamás egy gyönyörű fával takarta ki a Napot, megadva ezzel a jelenségnek azt a plusz szépséget, amit csak a tudatos és tehetséges (no meg épp szerencsés helyen lévő) fotósok képesek. Vegyünk példát róla, ha csak egy kicsike esély is van, komponáljuk a légköri látványosságot a környezetünk felhasználható elemeivel!

31-én majdnem hét órán át volt 22 fokos naphaló Kósa-Kiss Attila nagyszalontai égboltján, ezzel zárva az általa is nyitott észlelőhónapot.

Az észlelő folyamatosan bizakodik, hogy egyszer csak véget ér ez a késő őszi óta tartó, elkeserítően sok felhővel terhelt időszak, úgy látszik, a Természet próbára teszi a türelmünket. Ne adjuk fel, és használjuk ki, ha bármi aprócska lehetőség is adódik!

Landy-Gyebnár Mónika